

метали, та затова нѣмало какъ да си построи здрава кжща съ дѣлани дървета, съ камъни и т. н.

Въ ония времена отровнитѣ змии и грабливитѣ звѣрове били много. За да се предпази отъ тѣхъ, човѣкъ се принудилъ да съгради своитѣ прѣтени колиби въ водата върху побити колци въ блата, езера и по плиткитѣ морски заливи. Такива селища се наричали *наколци*. Наколни жилища имало въ България, покрай Черно море, покрай Марица, Дунава, по блатата и езерата¹⁾. До кжщитѣ отивали по дървета, които дигали и снемали, или съ първобитни ладии отъ кухи дървета, или голѣми кори. Водата пречела на звѣроветѣ, отровнитѣ змии, скорпионитѣ, паяцитѣ, които ноше нападали, охапвали и отравяли децата. Покрай езерото и водата по брѣга пасѣли добитѣцитѣ, а човѣцитѣ обработвали нивитѣ.

Ала и водата е опасна. Децата често падали отъ колибата и се удавяли. Огънятъ билъ опасенъ въ надколното жилище. Децата да не бъркатъ въ огъня и да не падатъ въ водата, бивали вързвани съ ликови вжжета за нѣкое дърво въ кжщи така, че да не могатъ нито да достигнатъ, ако пълзятъ, до огъня, нито да се търкулнатъ въ водата.

За да си разширочатъ землището, хората подпалвали едритѣ треви и горитѣ. Отъ пожаритѣ змиитѣ бивали изстребвани, звѣроветѣ избѣгвали далечъ въ гжститѣ гори. Тогава човѣкъ разширявалъ пасището, нивата, ливадитѣ и се закрепвалъ стопански. Неговото засилване тръгнало бързо отъ какъ той започналъ да обработва металитѣ.

Периоди на човѣшкото развитие. — Казахме, че първобитниятъ човѣкъ правилъ оржжие и сѣчва

¹⁾ До езерото Преспа въ Македония има село, което и сега носи името „*Наколецъ*“.